

Recenzije, prikazi i primjeri dobre prakse

Danijela Štefan

Mogućnosti stručnog usavršavanja za povjesničare u inozemstvu

Nastavni put i djelovanje svakog profesora ujedno podrazumijeva i obvezu konstantnog profesionalnog usavršavanja. Za razliku od usavršavanja na županijskoj ili državnoj razini, na kojima redovito sudjelujem, u nekoliko sam navrata sudjelovala i na inozemnim edukacijama koje su bile organizirane za povjesničare. Malo je vjerojatno da bih vidjela Izrael, Sjedinjene Američke Države, Poljsku ili Francusku u kratkom vremenskom roku, a da istih nije bilo.

Tijekom svog rada u posljednjih dvanaest godina u Ekonomskoj i turističkoj školi u Daruvaru te u Osnovnoj školi Sirač uvidjela sam potrebu osvještavanja mladih generacija o ljudskim pravima, o sprječavanju diskriminacije i toleranciji onih ili onoga što je drukčije, općenito.

Mnogima je poznata riječ holokaust. Za nju su čuli putem sredstava javnog informiranja, možda su nešto pročitali ili samostalno istraživali o toj temi. Holokaust je naziv za sustavni pokušaj istrebljenja židovskog naroda u nacističkoj Njemačkoj od 1933. do 1945. godine. Upravo je holokaust bio tema svih mojih stručnih edu-

kacija u inozemstvu na kojima sam se educirala, zajedno s kolegama iz drugih zemalja, kako pristupiti toj temi, na koji način ju integrirati u nastavni plan i program te kako istu približiti učenicima sukladno njihovoj dobi.

Ministarstvo znanosti i obrazovanja svake godine raspisuje određen broj stipendija za povjesničare kojima nude mogućnost stručnog usavršavanja u inozemstvu. Na prvu takvu stipendiju prijavila sam se 2016. godine, zadovoljila sve propisane kriterije i ostvarila desetodnevno usavršavanje i boravak u Izraelu. Edukacija se održavala u centru Yad Vashem, najpoznatijoj svjetskoj ustanovi koja se bavi podučavanjem o holokaustu i očuvanjem sjećanja na taj mračni period povijesti, a sve sa svrhom osvještavanja mladih generacija. Iste godine u studenome, ponovno temeljem raspisane stipendije, ostvarujem edukaciju u centru Memorial de la Shoah u Parizu. U proljeće 2018. godine sudjelovala sam u međunarodnom projektu Vlak sjećanja koji se održao u Krakowu u Poljskoj, a svakako najvažnije usavršavanje bilo je prije godinu dana i održalo se na Appalachian State University u

Sjevernoj Karolini u Sjedinjenim Američkim Državama. Koncem 2019. godine ponovno sam boravila u Parizu na edukaciji u centru Yahad in Unum.

Odlazak na svako od ovih usavršavanja podrazumijevao je pisanje motivacijskog pisma na engleskom jeziku, obrazloženje zašto sam baš ja osoba koja treba dobiti stipendiju, prilaganje dokaza o bavljenju temom holokausta u nastavi ili općenito i objašnjenje kako edukaciju planiram iskoristiti u pristupu svom daljnjem radu.

Opširnije želim opisati upravo edukaciju otprije godinu dana u Sjedinjenim Američkim Državama.

U ožujku prošle godine na internetskim stranicama Ministarstva znanosti i obrazovanja osvanuo je poziv na natječaj za dodjelu dviju stipendija za povjesničare za usavršavanje u Sjedinjenim Američkim Državama. Kriteriji su bili iznimno strogi, a podrazumijevali su, između ostalog, eliminacijski razgovor u ambasadi Sjedinjenih Američkih Država u Zagrebu, naravno na engleskom jeziku. Ukoliko se ne zadovolji na tom razgovoru i ne dokaže se vrlo dobro poznavanje engleskog jezika, gubi se ponudena prilika. Svejedno, odlučila sam okušati svoju sreću jer nije baš da vam se svakodnevno nudi prilika besplatno boraviti u SAD-u, besplatno se educirati i ostvariti maksimum turizma i edukacije u jednom. Osim toga, posebna motivacija za prijavu na ovu edukaciju bila je činjenica da će na njoj svoje osobno iskustvo boravka u koncentracijskom logoru Auschwitz iznijeti Eva Mozes Kor, Židovka o kojoj sam prethodno puno čitala i gledala snimke njezinih svjedočanstava. Ranije sam, boraveći u Izraelu i Francuskoj, upoznala nekoliko preživjelih zatočenika nacističkih

koncentracijskih logora i mogu reći da su me njihova svjedočanstva promijenila ne samo u profesionalnom smislu, već i osobno. Bila su mi potrebna tri dana da složim svoje motivacijsko pismo i prikupim svu potrebnu dokumentaciju koja je svjedočila o mom prethodnom radu. Sve sam poslala u Ministarstvo i preostalo je samo čekati. Sredinom travnja, jednog jutra, taman po dolasku na posao, stigao je e-mail. Između dviju stotina prijavljenih profesora za ovu edukaciju, odabrana sam upravo ja. Izbor se vršio u SAD-u, a u Zagreb je povratno poslana samo informacija tko je odabran. Koji je to bio osjećaj! Nekoliko minuta nakon toga uslijedio je telefonski poziv iz ambasade SAD-a u Zagrebu s pitanjem jesam li spremna putovati jer ako sam se u međuvremenu predomislila, oni će priliku pružiti drugoj osobni s liste čekanja. Nedoumicama ovdje nije bilo mjesta i nije bilo vrijeme za njih.

Naredna tri mjeseca intenzivno sam se posvetila dodatnom usavršavanju engleskog jezika, ali sam ujedno pripremala i prezentaciju koju sam, prema uvjetima natječaja, morala održati pred kolegama povjesničarima iz SAD-a i ostalih europskih zemalja (Mađarska, Češka, Slovačka, Poljska) koji su također sudjelovali na toj edukaciji. Tema je trebala biti iz nacionalne povijesti, ali se morala baviti pitanjem ljudskih prava i negacije istih. Odabrala sam izlagati o stradanju djece i žena tijekom Domovinskog rata u Hrvatskoj. Uspješno sam prošla i razgovor u ambasadi te sam zadovoljila sve kriterije za odlazak u SAD.

Dana 18. srpnja 2019. godine letjela sam iz Münchena za Charlotte. Dva tjedna prije ovog puta Eva Mozes Kor umrla je u svom domu u Poljskoj. Bila sam tužna zbog te vijesti, ali vje-

rovala sam da će organizatori dovesti drugu osobu koja će svjedočiti. Osim mene, pravo na stipendiju ostvarila je kolegica iz Gospodarske škole u Varaždinu s kojom sam zajedno putovala. Organizatori seminara dočekali su nas u zračnoj luci nakon leta koji je trajao 11 sati, a tu smo upoznale i ostale kolege povjesničare, pristigle iz drugih europskih zemalja na istu edukaciju. Nakon dvosatne vožnje stigli smo na Sveučilište na kojem se održavala edukacija i smješteni smo u sobe na kampusu.

Dane koji su uslijedili teško je opisati. S jedne strane, oni su donijeli maksimum edukacije različitim predavanjima i radionicama kojima smo prisustvovali, a koje su većinom vodili poznati američki povjesničari i filmski redatelji. Posjetili smo i lokalni hram u kojem se okuplja tamošnja židovska zajednica te smo sudjelovali u obredu. Imala sam priliku razgledati sveučilišni kompleks i upoznati se s gradom u kojem smo boravili (Boone). To je manji grad, geografski smješten na američkom jugu u državi Sjeverna Karolina, koja pripada jednoj od trinaest prvotno osnovanih engleskih kolonija na američkom tlu. Američki način života nije me nimalo oduševio, dapače. Sve što vidimo u filmovima ili dokumentanim emisijama uživo ostavlja još jači dojam, ali ne baš u pozitivnom smislu. Živjeti s ove strane Atlantskog oceana puno je smirenije i jednostavnije.

S druge strane, moj fokus bio je na danu kad ću iznositi svoje izlaganje, a ujedno je to bio i dan kad nam je preživjela osoba trebala svjedočiti. Nije mala stvar stati za sveučilišnu katedru i govoriti pred stotinu ljudi na jeziku koji ti nije materinski jezik o tako važnoj, ali ujedno i teškoj temi, kao što je stradanje djece i žena u Domo-

vinskom ratu. Emocije sam ostavila po strani i nastojala biti maksimalno profesionalna. Nakon mog izlaganja prišlo mi je nekoliko kolega Amerikanaca koji su ostali iznenađeni mojim izlaganjem jer ranije nisu bili upoznati s tom temom, barem ne na takav način i toliko opsežno. Posebno mi je bilo zanimljivo što su se dodatno interesirali za Hrvatsku, za koju je većina znala samo iz turističkih reklamnih prospekata ili iz dokumentaraca s televizije. Njima je posebno interesantno bilo kako netko tko je iz Hrvatske tako dobro govori engleski jezik. Pojašnjenje da se engleski jezik kod nas uči u školama donijelo je novi val čuđenja. Večer tog dana donijela je svjedočanstvo preživjele. Ona je Židovka, rođena u Njemačkoj na koncu dvadesetih godina prošlog stoljeća, preživjela je boravak u koncentracijskom logoru i danas, kao volonter, iako je u visokim godinama života, radi u Muzeju holokausta u Washingtonu. Izlaganje je bilo vrlo emotivno, a opet dovoljno snažno i odvažno, s dikcijom koja priliči puno mladoj osobi. U toj je ženi, unatoč svim stradanjima kroz koja je prošla kao vrlo mlada, puno više života nego u brojnim tridesetogodišnjacima koje poznajem, pomislila sam u nekoliko navrata.

Tema edukacija bila je, osim holokausta, obrazovanje u nacističkoj Njemačkoj. Svrha edukacije bila je osvijestiti među sudionicima koliko i na koji način svjesno indoktriniranje, pogotovo mladih generacija unutar određenog društva, može dovesti do neželjenih posljedica u smislu netolerancije ili diskriminacije. Zahvalna sam što smo dobili mnoštvo stručne literature od organizatora seminara koju smo ponijeli našim kućama. Zbog toga je moj kofer na vaganju u zračnoj luci znatno premašio dopuštenu težinu.

Po završetku edukacije svi sudionici dobili su certifikat o sudjelovanju. Ljubazno, kako su nas i dočekali i ugostili, naši su nas domaćini odvezli u grad Charlotte odakle smo kolegica i ja imale let za Baltimore. Narednih tjedan dana o vlastitom smo trošku posjetile Washington i New York.

Svim kolegama, profesorima povijesti iz Daruvara, želim poručiti da budu odvažni u prijavama na ovakve edukacije jer neće požaliti. Nova znanja, spoznaje, iskustva i poznanstva koja sam na ovoj edukaciji stekla, znatno su me, dodatno, izgradila i profesionalno i osobno.

Svi sudionici edukacije (iz SAD-a, Mađarske, Slovačke, Estonije, Poljske i Hrvatske)

Kolegica M. Tuk iz Gospodarske škole Varaždin, gospođa Racelle Weimann (filmska producentica i nacionalni edukator o Holokaustu) i Danijela Štefan